

Франция прие пълната забрана на ацетамиприд – последният от групата на неоникотиноидите разрешени в ЕС

Автор(и): Растителна защита
Дата: 16.08.2025 Брой: 8/2025

Френският президент Макрон подписа закон, който окончателно забрани повторното въвеждане на пестицида ацетамиприд, обвиняван за масовата смърт сред пчелите, съобщава France 24. Активното вещество ацетамиприд отслабва имунната система на пчелите и нарушава тяхното размножаване, но вреди и на други полезни видове. В същото време френските земеделци са изправени пред тежкото предизвикателство за опазване на реколтата си от засилващата се численост на вредителите през последните години, през които ЕС води политика за намаляване на използването на пестициди.

Законът беше публикуван в официалния вестник на правителството на 12.08 (вторник), след като Конституционният съвет, най-висшият съд в страната, отмени оспорваната разпоредба за повторното въвеждане на ацетамиприд. Съдът заяви, че инсектицидите, известни като неоникотиноиди, създават "рискове за човешкото здраве" и са противоконституционни, тъй като накърняват правото на живот в балансирана и здравословна околна среда, гарантирано в Хартата за околната среда на страната.

Критиците на законопроекта, приет през юли от долната камара на парламента, твърдят, че той е бил прибързан, без да бъде достатъчно обсъден. Първоначално правителството имаше намерение да възстанови използването на пестицида, за да помогне на земеделските производители да контролират все по-високата численост на вредителите, но повече от два милиона души във Франция подписаха петиция срещу него, което наклони везните в полза на поддръжниците на закона за отмяна на химичното вещество. Основният профсъюз на земеделските производители се обяви против решението на съда и отново настоя за преразглеждането му в името на честната конкуренция с европейските им колеги, защото в останалите страни на ЕС инсектицидът се прилага законово, но при определени условия.

Наричат го „убиец на пчели“, но той е опасен и за останалите насекоми

Ацетамипридът е синтетичен инсектицид, разработен през 80-те години на миналия век и използван в селското стопанство от 90-те години, особено при полски култури като рапица и картофи, овощни градини, лозарство и цветарство. Както всички неоникотиноиди, той засяга нервната система на насекомите. Опрашващите насекоми не само се отравят, но много от тях страдат и от дългосрочни увреждания, като нарушена ориентация и репродукция. Ацетамипридът е едновременно контактен и системен инсектицид, което означава, че химикалът се разпространява през растителната тъкан и се поглъща и от тревопасни насекоми, които всъщност не са вредители.

Организациите за защита на потребителите отдавна призовават за пълна забрана на инсектицида, чието одобрение в ЕС беше удължено до 2033 г. Замърсяването на плодове и зеленчуци с пестицида се е увеличило повече от три пъти през последните години, а пръскането се е увеличило още повече след забраната на други неоникотиноиди, по данни на неправителствената организация Foodwatch 2023. Според проучването остатъци са открити в 2,1% от всички тествани хранителни проби през 2012 г. и в 7,4% през 2021 г. Сладките череши, тиквичките, патладжаните, спанакът и чушките, наред със семкови плодове (ябълки, круши), костилкови плодове (кайсии, череши, праскови), грозде, горски плодове, домати, чушки, краставици и маруля, са били често замърсени.

Проведени са множество научни изследвания върху екологичните и здравните ефекти при употреба на химичното вещество. Неотдавнашно проучване на Университета Хоенхайм в Щутгарт установява, че ацетамипридът е повече от 11 000 пъти по-токсичен за определени насекоми, отколкото показват предписаните тестове за чувствителност, например върху медоносни пчели. Серия от полеви, оранжерийни и лабораторни експерименти анализират ефектите на ацетамиприд върху различните растителни дървеници. Те са широко разпространени и освен, че вредят по зеленчукови и овощни видове, те са и източник на храна за птици и безгръбначни.

Защо земеделските производители във Франция не са съгласни с решението на Конституционният съвет

Франция е най-големият производител на захарно цвекло в ЕС, а културата страда все повече от вирусни заболявания, пренасяни от листни въшки, които са вектор на различни икономически важни болести.

Реално от 2018 г. френските производители нямат право да употребяват ацетамиприд, който се използва срещу листни въшки в захарното цвекло и също така е добра алтернатива на пиретроидите, които са изложени на висок риск от развитие на резистентност.

Ацетамипридът е част от програмите за растителна защита на останалите страни от Европейския съюз (ЕС) и поддръжниците му твърдят, че френските земеделски стопани се нуждаят от него, за да им помогне да се конкурират с европейските си колеги.

В същото време в държави като Германия, където продукцията от захарно и фуражно цвекло също е значителна, в момента спешно действа регламент (ЕО) № 1107/2009, който позволява на земеделските стопани да използват инсектицида до 120 дни. От пролетта на 2024 г. фермерите там могат да използват продукта за растителна защита и при рапица и картофи, а производителите на плодове могат да го използват при отглеждането на ябълки.

Ситуацията във Франция демонстрира сложните предизвикателства на регулирането на пестицидите, където се сблъскват интересите на фермери, природозащитници и учени. Дебатът около ацетамиприда показва, че решението за одобряване на пестициди често зависи от внимателно балансиране на икономическите интереси с рисковете за здравето и околната среда.